

УДК 351.745.7

А.В. Мовчан,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ФОРМ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто характерні ознаки основних форм інформаційно-аналітичної роботи в оперативно-розшуковій діяльності в сучасних умовах.

Ключові слова: інформаційно-аналітична робота, оперативно-розшукова діяльність, отримання оперативно-розшукової інформації; систематизація оперативно-розшукової інформації; оперативно-розшукова ідентифікація; оперативно-розшукова діагностика; оперативно-розшукове прогнозування; аналітична розвідка.

В статье рассмотрены характерные признаки основных форм информационно-аналитической работы в оперативно-розыскной деятельности в современных условиях.

Ключевые слова: информационно-аналитическая работа, оперативно-розыскная деятельность, получение оперативно-розыскной информации; систематизация оперативно-розыскной информации; оперативно-розыскная идентификация; оперативно-розыскная диагностика; оперативно-розыскное прогнозирование; аналитическая разведка.

Paper describes the characteristics of the main forms of information and analytical work in the operational-search activity in modern conditions.

Keywords: information and analytical work, operational and search activity, obtaining of an operational and investigative information; systematization of operational and investigative information; operative and search identification; operative and search diagnostics; operative and search forecasting; analytical intelligence.

Інформаційно-аналітична робота у будь-якій сфері людського буття передбачає певні форми своєї реалізації, зумовлені особливостями застосовуваних засобів і методів, а також специфікою отриманих результатів.

Форма інформаційно-аналітичної роботи – це зовнішнє вираження змісту, вона визначає зовнішню “конфігурацію” інформаційно-аналітичної роботи, окремих її складових, характеризує їх реалізацію в просторі і в часі. Під формою розуміється і внутрішня організація, спосіб зв’язку всередині системи інформаційно-аналітичної роботи (поняття форми збігається з поняттям структури). Таким чином, форма інформаційно-аналітичної роботи – це внутрішня і зовнішня організація її системи [1, с. 35].

Окремі форми інформаційно-аналітичної роботи в ОРД досліджувались у наукових працях Б.І. Бараненка, Р.С. Белкіна, Є.Г. Белоглазова, Г.М. Бірюкова, В.М. Бутузова, В.І. Василичука, І.О. Воронова, Д.В. Гребельського, В.Ю. Журавльова, Ю.А. Задорожного, В.П. Захарова, В.Є. Емінова, Я.Ю. Кондратьєва, Ю.Г. Корухова, В.А. Лукашова, В.П. Межевого, Б.Я. Нагіленка, Д.Й. Никифорчука, А.С. Овчинського, В.С. Овчинського, С.С. Овчинського, Ю.Ю. Орлова, О.Л. Осипенка, В.П. Сальникова, К.Г. Синілова, А.Ф. Харабєрюша, В.Г. Хаха-новського, М.Я. Швеця, А.Ю. Шумілова, М.П. Яблокова, Є.М. Яковця та інших вчених.

Зокрема, В.С. Овчинський, В.Є. Емінов, М.П. Яблоков поділяють процес інформаційно-аналітичної роботи на п’ять етапів: збирання, оцінку, систематизацію, аналіз і поширення інформації [1, с. 356–357].

Водночас Є.М. Яковець виокремлює такі форми аналітичної роботи, як: оперативно-розшукова ідентифікація; оперативно-розшукова діагностика; оперативно-розшукове прогнозування; аналітичний пошук [2, с. 28].

Разом з тим, стрімкий розвиток сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій зумовлює необхідність подальших досліджень цієї проблеми.

Метою статті є визначення стану наукового розроблення характеристики основних форм інформаційно-аналітичної роботи в оперативно-розшуковій діяльності в сучасних умовах.

На наш погляд, до основних форм інформаційно-аналітичної роботи в ОРД відноситься: отримання оперативно-розшукової інформації; систематизація оперативно-розшукової інформації; оперативно-розшукова ідентифікація; оперативно-розшукова діагностика; оперативно-розшукове прогнозування; аналітична розвідка [3, с. 54].

Розглянемо більш детально кожен форму. Отримання оперативно-розшукової інформації – це початковий етап інформаційно-аналітичної роботи і, по суті, зводиться до оперативно-пошукової роботи в певному соціальному середовищі, у певних верствах населення, на певних промислових й інших господарських об'єктах, у певних інфраструктурних утвореннях тощо.

У науковій літературі пропонується вести пошук оперативно-розшукової інформації насамперед у традиційному середовищі оперативних контингентів (раніше судимі особи; прямі співучасники, посібники, збувальники, які проходили в кримінальних провадженнях про групові злочини і не притягнуті з різних причин до кримінальної відповідальності; кримінальні авторитети; особи, які ведуть чітко виражений антигромадський і протиправний спосіб життя тощо), а також серед представників тіньового бізнесу, сумнівних торгівельних, валютних структур тощо [4, с. 170].

Як стверджує А. С. Овчинський, ми знаходимося в океані відомостей, даних, сигналів, знань, які становлять інформаційне поле, або інформаційне середовище. Це середовище включає бази даних державних і недержавних підприємств; інформаційні системи правоохоронних органів і спецслужб; оперативні обліки, архіви, перевірені матеріали; окремих людей (їх досвід і знання), колективи; відомості, що циркулюють у розроблюваних злочинних угрупованнях [5, с. 41].

Основний ресурс безпосередньо оперативно-розшукової інформації міститься в матеріалах, що накопичуються в ході перевірки первинних відомостей про злочини та осіб, які їх вчинили (а саме: звернення і заяви громадян, повідомлення про кримінальні правопорушення, зниклих осіб, документи, що містять результати виконання доручень слідчих, прокурорів і суду, відповіді захисту, повідомлення негласних працівників, інші оперативно-службові документи) [6].

Потужним ресурсом для добування оперативно-розшукової інформації в сучасних умовах є, зокрема, відомості, зосереджені в ЗМІ та мережі Інтернет. До ресурсів оперативно-розшукової інформації відносяться також банки даних різних служб правоохоронних органів, податкових і митних служб, реєстраційних органів, фондів медичного і соціального страхування, медичних установ, банків та фінансових компаній, транспортних підприємств, авіа- та залізничних кас тощо [7, с. 318].

Паралельно з пошуком і обробкою інформації в інформаційно-аналітичних підрозділах ОВС здійснюється інформаційно-аналітична діяльність в сотнях як державних, так і приватних інформаційно-аналітичних центрів. У процесі здобуття інформації можливе як надсилання офіційних письмових запитів керівникам підприємств, установ і організацій для надання ними відповідних відомостей, так і особисте отримання цих відомостей оперативними працівниками гласно або зашифровано в ході здійснення оперативно-пошукових заходів.

До сучасних перспективних технологій та технічних засобів отримання оперативно-розшукової інформації необхідно віднести можливості таких наукомістких сфер діяльності, як, наприклад, аерофотозйомка з використанням безпілотних літальних апаратів і космічна розвідка. Зокрема, на цей час є досвід використання повітряних і космічних апаратів для виявлення баз терористів,

посівів різноманітних культур, які є сировиною для виробництва наркотиків, розробки родовищ корисних копалин без ліцензії, незаконної вирубки лісових насаджень тощо.

Зважаючи на зазначене, визначимо отримання оперативно-розшукової інформації як одну із форм інформаційно-аналітичної роботи в ОРД, у рамках якої відбувається пошук і фіксація відомостей про протиправні діяння окремих осіб та груп з використанням наявних сил, засобів і методів ОРД, в інтересах ОРД та досудового розслідування.

Як уже зазначалося, ті масиви даних і відомостей, які здобуваються в ході ОРД, потребують подальшої обробки. Відповідно до Закону України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах” обробка інформації в системі – це виконання однієї або кількох операцій, зокрема: збирання, введення, записування, перетворення, зчитування, зберігання, знищення, реєстрації, приймання, отримання, передавання, які здійснюються в системі за допомогою технічних і програмних засобів [8, с. 1].

На думку С. С. Овчинського, ефективного вирішення профілактичних і оперативно-тактичних задач можна досягти тільки на основі систематизованої, комплексної інформації, що поєднує в собі різні відомості, які отримані з різних логічно пов'язаних джерел [9 с. 29, 57].

Відомості, які збираються оперативними підрозділами в ході ОРД, слід систематизувати таким чином, щоб у будь-який час без перешкод можна було розшукати потрібну інформацію для її використання в інтересах вирішення оперативно-тактичних і кримінально-процесуальних завдань. Якість систематизованої інформації визначається низкою вимог, що висуваються до оперативно-розшукової інформації, а саме: оптимальність, повнота; точність; лаконічність повідомлень; логічність викладення; цінність (корисність).

Основні вимоги, яким повинна відповідати система оперативно-розшукової інформації, на нашу думку, полягають у такому: 1) система має бути сукупністю банків даних оперативного, профілактичного та довідкового призначення, реалізованих на базі сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій; 2) система повинна легко управлятися, має бути надійною і зрозумілою користувачам (оперативним працівникам); 3) система має працювати в режимі, розрахованому на багато користувачів (оперативних працівників); 4) система має швидко обробляти величезні масиви відомостей, миттєво відстежуючи зміни, що вносяться різними користувачами; 5) система має легко змінюватися й модернізуватися, а також мати можливість вбирати в себе кращі досягнення науки; 6) система має обробляти різну, навіть найбільш неструктуровану інформацію, автоматично її впорядковуючи; 7) система має відповідати жорстким вимогам безпеки інформації, органічно підтримувати різні рівні доступу до даних для різних користувачів.

Важливе значення для систематизації оперативно-розшукової інформації відіграють оперативні обліки, які автор розглядає як систему реєстрації, накопичення, класифікації, зберігання та використання даних про осіб, предмети, події за їх прикметами та ознаками, призначену для ефективного забезпечення оперативно-розшукової діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів, яка складається із автоматизованих інформаційних систем, картотек, оперативно-розшукових справ, справ контрольно-наглядового провадження та інших документів оперативно-розшукового та довідкового призначення.

Отже, систематизація оперативно-розшукової інформації – це одна із форм інформаційно-аналітичної роботи в ОРД, у рамках якої добуті відомості про протиправні діяння окремих осіб та груп приводяться в систему за допомогою технічних і програмних засобів з метою подальшої їх оцінки, аналізу та використання отриманої інформації в інтересах ОРД та досудового розслідування.

Будь-яке протиправне діяння залишає в навколишньому середовищі різні сліди (відображення). У ході розкриття злочину виникає закономірна необхідність встановити за цими слідами зв'язок людини, предмета або іншого об'єкта з розслідуваною подією. Одним із основних засобів виявлення істини в цьому випадку є

встановлення тотожності або ідентифікація [10, с. 353]. Р.С. Белкін визначає ідентифікацію як процес встановлення тотожності об'єкта або особи за сукупністю загальних і окремих ознак шляхом порівняльного їх дослідження [11, с. 78].

Основне завдання криміналістичної ідентифікації – встановлення фактів, що мають значення доказів у кримінальному судочинстві, у зв'язку з чим вихідним матеріалом для встановлення тотожності об'єктів можуть служити тільки ті факти, які отримані і задокументовані відповідно до вимог кримінально-процесуального законодавства, що є гарантією об'єктивності і достовірності їх походження. Оперативно-розшукова ідентифікація має аналогічну мету, тому зафіксовані у відповідних службових документах її результати також можуть бути подані у встановленому законом порядку в розпорядження слідчого, прокурора або до суду [9, с. 138].

Ідентифікація проводиться за спеціально відібраними стійкими властивостями, так званими “ідентифікаційними ознаками”, за допомогою яких можна відрізнити об'єкт від інших, йому подібних. Дослідження предметів і документів здійснюється оперативним працівником або за його дорученням експертно-криміналістичними та іншими підрозділами ОВС, іншими правоохоронними органами, організаціями і установами, а також приватними особами, у тому числі і на конфіденційній основі [12, с. 71].

Поряд з особами, предметами і документами до переліку ідентифікованих об'єктів, тотожність яких може бути встановлена в ході проведення зазначеного заходу, відносять також тварин, труп людей, приміщення, споруди, ділянки місцевості, речовини тощо [10, с. 364].

Необхідність у проведенні такого оперативно-пошукового заходу, як оперативне ототожнення осіб, предметів та речовин виникає у випадках, коли пред'явлення для впізнання, передбачене кримінально-процесуальним законодавством, неможливо здійснити з різних обґрунтованих причин, але сам акт пізнання можливий, доцільний, необхідний і може бути здійснений оперативно-розшуковим шляхом [13, с. 69–70]. Оперативне ототожнення особи поділяється на два види: 1) безпосереднє, що проводиться за статичними (біометричні персональні дані) і динамічними (хода, жестикуляція, міміка тощо) ознаками; 2) опосередковане – за словесним портретом, фотороботом, скульптурним портретом тощо [10, с. 368].

Крім того, в ОРД широко використовується оперативне ототожнення предметів та речовин, зокрема впізнання викрадених речей в ході особистого пошуку та оперативного огляду місця, встановлення в ході митного контролю творів мистецтва, призначених для незаконного вивозу за кордон, інших незадекларованих товарів тощо.

Розглянемо тепер наведення довідок, яке фігурує в юридичній літературі як оперативно-розшуковий захід, який спрямований на отримання інформації про фізичних осіб, факти та обставини, що мають значення для вирішення завдань ОРД, шляхом безпосереднього вивчення документів, матеріалів баз даних, направлення запитів на підприємства, в установи та організації, іншим юридичним, а також фізичним особам, які мають у своєму розпорядженні або можуть володіти зазначеною інформацією [10, с. 386]. Відповідно до п. 4 ст. 8 Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність” оперативні підрозділи мають право з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом, витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину, джерело та розміри їх доходів [14].

Ураховуючи викладене, визначимо оперативно-розшукову ідентифікацію як форму інформаційно-аналітичної роботи в ОРД, спрямовану на встановлення тотожності об'єкта або особи за сукупністю загальних і окремих ознак шляхом порівняльного їх дослідження з використанням сил, засобів і методів ОРД.

Суть будь-якої діагностики полягає в тому, що на основі розпізнавання об'єкта, схожого з уже відомими подібними об'єктами, визначаються його властивості, стан, зміни, зв'язки з зовнішнім середовищем тощо. Принциповою відмінністю діагностики від ідентифікації є та обставина, що при ідентифікації робота

на аналітичній стадії відбувається з урахуванням ступеня співставлення двох об'єктів: того, що шукається, і того, що перевіряється. У діагностиці об'єкт, що перевіряється, відсутній, його ще потрібно знайти. На аналітичній стадії діагностичного процесу мова йде про виділення ознак тільки об'єкта, який шукається [15, с. 112].

Є.М. Яковець вважає, що сучасна діагностика в ОРД продовжує базуватися на трьох основних складових успіху: вміння спостерігати, знання людської природи і здатність до розроблення версій [10, с. 395].

Одним із основних видів оперативно-розшукової діагностики вважається оперативне розпізнання (особистий пошук). У науковій літературі стверджується, що оперативне розпізнання становить пізнавальну (емпіричну) частину оперативного пошуку – діяльності, спрямованої на виявлення об'єктів, які становлять оперативний інтерес. Пошукові заходи можуть здійснюватися в криміногенних групах; у середовищі затриманих і заарештованих; у місцях найбільш можливого вчинення злочинів; на транспорті; на контрольних пунктах перетину кордону; на митних постах; у зонах дії надзвичайного стану; у радіоефірі; у мережі Інтернет тощо [16, с. 13].

Варто підкреслити, що об'єкти оперативного розпізнання заздалегідь не відомі оперативному працівнику, який здійснює їх встановлення (пошук). Однак він володіє інформацією про стереотипний перелік характерних ознак, які виділяють їх серед інших подібних об'єктів. Цим зазначений вид кримінального аналізу відрізняється від ототожнення, у ході якого ініціатору пошуку заздалегідь відомі ідентифікаційні ознаки встановлюваного об'єкта, що дозволяє в окремих випадках констатувати наявність тотожності останнього з наявним у оперативного працівника відображенням його ознак. У ході оперативного розпізнання ініціатору достатньо лише виявити об'єкт, який за відповідними ознаками відноситься до відповідного класу [10, с. 396].

Оперативне розпізнання особи, на відміну від ототожнення, не передбачає виявлення всього класичного переліку ознак зовнішності людини, що використовується, наприклад, при складанні словесного портрета (індивідуальні анатомічні особливості обличчя, голови, тулуба, кінцівок тощо). Розпізнаються, як правило, лише найбільш помітні або особливі, прикмети – татуювання, сліди характерних травм, операцій, наслідки захворювань тощо [10, с. 399–400].

Наступний вид функціональних ознак, що дозволяють розпізнати осіб, які становлять інтерес для ОРД і які не пов'язані з вчиненням ними конкретних злочинів, – це їх професійні навички, уміння і звички, що характеризують можливу належність до кримінального середовища, зокрема: навички застосування вогнепальної і холодної зброї та вибухової справи; навички виготовлення кліше для різних поліграфічних робіт; навички злому комп'ютерних систем та створення комп'ютерних “вірусів” тощо [10, с. 406].

Отже, оперативно-розшукова діагностика – це форма інформаційно-аналітичної роботи в ОРД, спрямована на емпіричне виявлення криміногенних осіб, злочинів та пов'язаних з ними предметів, речовин і документів за заздалегідь відомими загальними ознаками, на підставі оцінки об'єктів, які розпізнаються, а також отримання нових знань про ці об'єкти, з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, безпеки громадян, суспільства і держави.

В умовах протидії організованим, транснаціональній злочинності та тероризму особливої актуальності набуває вміння передбачити розвиток криміногенної ситуації, запобігти розвитку подій у небажаному напрямку. Зазначені фактори вимагають від правоохоронних органів застосування відповідних заходів, засобів і методів боротьби зі злочинністю, впровадження сучасних прийомів і форм інформаційно-аналітичної роботи. Однією з таких форм сьогодні є оперативно-розшукове прогнозування.

Прогнозування оперативної обстановки здійснюється шляхом побудови на основі інформації, що надходить, оперативно-розшукових версій про можливі дії осіб, схильних до скоєння правопорушень; про умови, що сприяють учиненню

економічних і кримінальних правопорушень; про ймовірні методи приховування слідів учинених і здійснюваних злочинів тощо [17, с. 19].

Зважаючи на викладене, визначимо оперативно-розшукове прогнозування як форму інформаційно-аналітичної роботи, яка полягає в організації процесу наукового передбачення майбутнього на основі оперативного аналізу минулого та сьогодення на підставі раніше зібраної оперативної інформації.

Оперативно-розшукове прогнозування поділяється на:

а) стратегічне прогнозування тенденцій та чинників середовища функціонування, кримінологічної обстановки, сил та засобів правоохоронних органів, результативності протидії злочинності, громадської думки про стан середовища функціонування, криміногенної ситуації, результативності діяльності правоохоронних органів;

б) оперативно-тактичне прогнозування, що полягає в розробленні оперативно-розшукових версій розвитку ситуації, які сприяють здійсненню оперативно-розшукових заходів для вирішення конкретних завдань ОРД. Основна мета оперативно-тактичного прогнозування полягає в розробленні та актуалізації оперативно-розшукових версій, звернених у майбутнє.

До методів, розроблених зарубіжною прогностикою, які заслуговують особливої уваги стосовно вирішення завдань інформаційно-аналітичної роботи, варто віднести такі: 1) метод колективної експертної оцінки (метод Дельфі); 2) метод колективної генерації ідей (метод мозкової атаки); 3) метод складання сценаріїв (метод Жерардена); 4) нормативні методи прогнозування (метод Г. Лінстауна). Зазначені методи використовуються як під час стратегічного, так і оперативно-тактичного прогнозування.

Поряд з розглянутими вище методами в прогностиці використовуються і методи математичного моделювання. Типовим прикладом є прогнозування процесів злочинності за допомогою штучних нейронних мереж, що становлять математичні моделі, в основі яких лежать сучасні уявлення про будову мозку людини і здійснювані у ньому процеси обробки інформації [2, с. 452]. Крім цього, в оперативно-розшуковому прогнозуванні широко застосовуються і різні методи статистичної екстраполяції. Вони базуються на припущенні про збереження в майбутньому минулих і нинішніх тенденцій розвитку об'єкта прогнозування [2, с. 448].

Особливою формою інформаційно-аналітичної роботи є аналітичний пошук (аналітична розвідка), який Я.Ю. Кондратьєв розглядає як один із специфічних елементів інформаційно-аналітичної роботи оперативних підрозділів [18, с. 44]. Ю.Ю. Орлов вважає, що аналітична розвідка – це метод оперативно-розшукової діяльності, який полягає в набутті нових знань про об'єкт чи явище на основі аналітичної обробки здобутої оперативно-розшукової інформації та відомостей про відомі факти [18, с. 43].

У рамках аналітичної розвідки збирання первинної інформації може бути здійснено такими способами: 1) комп'ютерна розвідка в мережі Інтернет; 2) комп'ютерна розвідка в автоматизованих банках даних та інформаційних системах різних форм власності; 3) вивчення публікацій в ЗМІ; 4) радіотехнічна розвідка (сканування радіоефіру) тощо.

Ураховуючи викладене, визначимо аналітичну розвідку як особливу форму інформаційно-аналітичної роботи, яка заснована на органічній єдності всіх форм цієї роботи і полягає в набутті нових знань про об'єкт чи явище на основі аналітичної обробки здобутої оперативно-розшукової інформації про осіб, події, предмети, що становлять оперативний інтерес.

Слід погодитися, що аналітична розвідка – це компонент розвідувальної діяльності, який полягає у виявленні, оцінюванні, прогнозуванні соціальних процесів, подій, заходів на основі відомостей, одержаних переважно з відкритих джерел, а також здобутих агентурною чи технічною розвідкою [19].

Насамкінець зазначимо, що для комплексної реалізації цих функцій використовується поєднання відповідних ідентифікаційних, діагностичних і прогностичних методик, задіюються в повному обсязі можливості інформаційних

систем, завдяки чому аналітична розвідка перетворюється на своєрідну модель, котра відображає характерні особливості всієї інформаційно-аналітичної роботи.

Отже, реалізація основних форм інформаційно-аналітичної роботи як складової ОРД тісно пов'язана з загальними формами здійснення ОРД.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Основы борьбы с организованной преступностью : моногр. / под ред. В.С. Овчинского, В.Е. Эминова, Н.П. Яблокова. – М. : ИНФРА-М, 1996. – 400 с.
2. Яковец Е.Н. Проблемы аналитической работы в оперативно-розыскной деятельности органов внутренних дел : моногр. / Е.Н. Яковец. – М. : Издательский дом Шумиловой И.И., 2005. – 219 с.
3. Мовчан А.В. Інформаційно-аналітична робота в оперативно-розшуковій діяльності міліції : моногр. / Мовчан А. В. – К. : ДНДІ МВС України ; Дніпропетровськ : ДДУВС, 2013. – 352 с.
4. Правові й організаційно-процедурні основи здійснення оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ в Україні. Загальна частина : навч. посіб. / за ред. А.В. Іщенка, Б.І. Бараненка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2011. – 360 с.
5. Овчинский А.С. Информация и оперативно-розыскная деятельность : моногр. / А.С. Овчинский ; под ред. В.И. Попова. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 97 с.
6. Нагиленко Б.Я. Аналитическая разведка: проблемы и пути решения / Б.Я. Нагиленко // Актуальные проблемы теории и практики ОРД ОВД. – М. : Акад. МВД РФ, 1996.
7. Оперативно-розыскная деятельность : учебник / под ред. К.К. Горяинова, В.С. Овчинского, А.Ю. Шумилова. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 794 с.
8. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – № 31. – Ст. 286.
9. Овчинский С.С. Оперативно-розыскная информация / С.С. Овчинский ; под ред. А.С. Овчинского и В.С. Овчинского. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 367 с.
10. Халиков А.Н. Юридическое, техническое и информационно-аналитическое обеспечение оперативно-розыскной деятельности : учеб. пособие / А.Н. Халиков, Е.Н. Яковец, Н.И. Журавленко ; под ред. А.Н. Халикова. – М. : Юрлитинформ, 2010. – 472 с.
11. Белкин Р.С. Криминалистическая энциклопедия : справ. пособие / Р.С. Белкин. – М. : Изд-во "БЕК", 1997. – 334 с.
12. Шумилов А.Ю. Оперативно-розыскная деятельность в схемах и определениях / А.Ю. Шумилов. – М. : Изд-ль Шумилова И.И., 2012. – 96 с.
13. Гинзбург А.Я. Опознание в следственной, оперативно-розыскной и экспертной практике : учеб.-практ. пособие / А.Я. Гинзбург ; под ред. Р.С. Белкина. – М. : Ассоц. работн. правоохр. органов, 1996. – 128 с.
14. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 22. – Ст. 303.
15. Корухов Ю.Г. Криминалистическое распознавание и криминалистическая диагностика: содержание и соотношение понятий / Ю.Г. Корухов // Уголовный процесс и криминалистика на рубеже веков (Юбилейные чтения, посвященные 45-летию кафедры управления органами расследования преступлений). – М. : Акад. управл. МВД России, 2000. – С. 112–119.
16. Оперативно-розыскная деятельность : учебник / под ред. К.К. Горяинова, В.С. Овчинского, Г.К. Синилова, А.Ю. Шумилова. – 2-е изд., доп. и перераб. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 848 с.
17. Бірюков Г.М. Оперативно-тактичне прогнозування як елемент оперативно-розшукової тактики / Г.М. Бірюков // Вісник Академії управління МВС. – К., 2010. – № 2 (14). – С. 128–134.
18. Міжнародна поліцейська енциклопедія : У 10 т. / відп. редактори В.В. Коваленко, Є.М. Моїсєєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. – К. : Атіка, 2010. – Т. VI. Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – 1128 с.
19. Бурьяк А. Аналітична розвідка : моногр. / А. Бурьяк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bouriac.narod.ru/Analytic.htm#2.1/>.

Отримано 03.09.2014